

Vezérfonalunk – halállistával

Említettük már, hogy széles körű gyűjtőmunkánk mellett kitűzött feladatunk elérésében két bátor római katolikus pap vizsgálódásai kínálták írásunk számára a legértékesebb vezérfonalat.

Szűcs Márton, nyugalmazott bácsszőlősi esperesplébános és Kovács József, nyugalmazott martonosi plébános életük utolsó esztendeit arra szánták, hogy a bácskai domushistóriák bejegyzett adatai és a bátrabb hívek emlékezései alapján összegyűjtsék az 1944 őszén ártatlanul kivégzett bácskai magyarok adatait.

Hagyatékuknak a *Halottak hallgatása – requiem* címet adták, s a címbe belefoglalták saját fizikai félelmüket is, midőn összefoglalásuk nyilvánosságra hozatalát csak haláluk utánra engedélyezték.

Az adatgyűjtés, a jugoszláv államvédelmi szervek s a máig érdekelt hatóságok életveszélyes tilalmai miatt, a legnagyobb titkolózás mellett folyt.

További nehézséget jelentett, hogy a legtöbb bácskai községben a megfélemlített magyarok csak nagyon hiányos, hézagos nyilvántartást vezettek (Csurog, Újvidék, Zsablya, Szenttamás, Zombor, Szabadka). Ezeknek a helységeknek adatait a reánk maradt kimutatás „kb” = körülbelül jelzése kíséri.

A másik csoportba azok a helységek kerültek, ahol a helybéli emlékezők pár tíznyi pontossággal meg tudták állapítani az áldozatok számát. Ezek az „mp” = megközelítőleg pontos jelzést viselik. Azok a többnyire kisebb falvak, ahol név és szám szerint emlékezni tudtak halottaikra, a „p” (pontos) jelölést kapták.

Jelzéseink a két áldozatos életű katolikus lelkésztől szár-

maznak, valamint az összeállítás is, amelyet az ő szerkesztésükben adunk a szerb községelnevezések sorrendjében.

A kimutatás az 1941 és 1944 körül elesett és kivégzett szerbekről, kommunistákról és zsidókról a jugoszláv szervek által összesített adatokat közli.

Az 1944-ben kivégzett magyarok adatai a két plébános gyűjtésének eredményét mutatják.

A kimutatás nyolc oszlopban tárja fel az adatokat, a vizsgáldások eredményeit. A helységneveken túl, a 2–6. oszlop adataiban bizonyos szubjektivitás csaknem mindenütt feltételezhető.

Az összesítő kimutatás oszlopai:

1. a helység neve, 2. az 1941-es, a honvédek bevonulásakor elesett szerb ellenállók száma, 3. az internálás közben elpusztultak száma 1941 és 1944 között, 4. az újvidéki kémelhárítóban kiszenvédettek száma, 5. a razziák folyamán kivégzettek száma, 6. az összes áldozat száma 1941-től 1944-ig, 7. a megtorlásnál lemészárolt ártatlan magyarok száma, 8. a gyűjtött adatok pontosságának minősítése.

A hetedik oszlopban sok a kérdőjel. Ezek mögött a kérdőjelek mögött sok esetben felderítetlen s bevallatlan áldozatok gyásza rejtőzik a föld alatt.

Külön gyűjtésünk eredményeként szövegünkben több ilyen kérdőjelet saját adatainkkal feloldottunk.

A helységnevek listája Bácskán kívüli magyarlakta községeket is felsorol.

Ada	17	-	2	-	19	16	p
Adorján	-	-	-	-	-	58	p
Alel. Sentić	-	46	3	-	49	-	
Apatin	-	-	-	-	-	300	mp
Bács	-	3	-	-	3	-	
B.palánka/Palánka	-	-	5	-	5	300	kb
B.topolya/Topolya	70	-	-	-	70	360	mp
B. Breg/Béreg	-	3	-	-	3	?	
B. Brestovac/Szilberek	-	-	1	-	1	-	
B. Gracac/Szentfűlöp	-	-	-	-	-	240	p
B. Monostor/Monostorszeg	-	1	1	-	2	?	
B. Petrovac/Petróc	1	-	9	-	10	?	
B. Vinogradi/Bácsszőlős	-	-	-	-	-	12	p
B. Gradiste/Bácsföldvár	7	-	7	-	14	70	p
B. Petr. Selo/Péterréve	4	-	6	-	10	600	mp
Bajmok	8	25	-	-	33	80	p
Bajsa	-	-	-	-	-	-	
Becej/Óbecse	7	-	40	206	253	500	kb
Beli Manastir/Pélmonostor	-	-	2	-	2	?	
Bezdan	-	-	-	-	-	183	p
Bodjani/Bogyán	-	-	-	-	-	8	mp
Bogojevo/Gombos	-	-	-	-	-	20	p
Bolman/Bolmány	-	-	2	-	2	?	
Budisava/Tiszakálmánfalva	-	-	-	-	-	10	p
Buklin/Dunabölkény	1	-	-	-	1	?	
Crvenka/Cservenka	13	-	-	-	13	?	
Cantavir/Csantavér	-	-	-	-	-	10	p

Conoplja/Csonoplya	-	-	-	-	-	17	p
Curog/Csurog	15	-	26	765	806	3 000	kb
Darda	-	-	1	-	1	?	
Deronje/Dernye	-	-	2	-	2	?	
D. Sv. Iván/Úrszentiván	2	-	3	-	5	?	
Doroslovo/Doroszló	-	-	-	-	-	10	p
Duboševica/Dályok	-	-	3	-	3	?	
Djurdjevo/Sajkásgyörgye	1	-	32	212	244	?	
Feketić/Bácsfeketehegy	4	10	-	-	14	?	
Futog/Futak	-	-	6	-	6	?	
Gložan/Dunagálos	-	-	3	-	3	?	
Gospodinci/Boldogasszonyfalva	-	-	23	-	78	?	
Gardinovci/Dunagárdony	1	-	1	38	40	?	
Horgos	22	-	-	-	22	60	p
Kač/Káty	-	-	1	-	1	?	
Kanjiza/Magyarkanizsa	13	-	-	-	13	75	p
Kelebia	4	-	-	-	4	?	
Kisač/Kiszács	-	-	6	-	6	?	
Kovilj/Alsókaból	1	-	15	-	16	8	
Krušić/Veprőd	-	-	-	-	-	9	p
Kula/Kula	49	-	3	-	52	500	mp
Kulpin/Kölpény	-	-	1	-	1	?	
Kupusina/Bácskertes	-	-	-	-	-	10	p
Lalić/Liliomos	-	-	1	-	1	?	
Lok/Sajkáslak	-	-	-	46	46	28	p
Mali Idoš/Kishegyes	1	-	-	-	1	-	p
Martonoš/Martonos	-	-	-	-	-	24	p
Mol/Mohol	13	-	-	-	13	600	mp
Mošorin/Mozsor	2	1	1	175	183	72	p
Nadalj/Nádajla	-	-	2	-	2	?	

Novi Sad/Újvidék	159	-	67	808	1094	10 000	kb
Pačir/Pacsér	16	-	-	-	16	200	mp
Palić/Palicsfürdő	20	-	-	-	20	?	
Parage/Parrag	-	-	2	-	2	?	
Pivnice/Pincéd	-	-	1	-	1	?	
Plavna/Palona	7	-	-	-	7	8	
Popovac/Baranyavár	-	50	4	-	54	?	
Rastina/Körtés	2	-	-	-	2	?	
Sokolac/Nérasolymos	2	2	-	-	4	?	
Senta/Zenta	52	21	5	-	78	87	p
Silbaš/Szilbács	1	-	3	-	4	?	
Sirig/Szőreg	100	-	-	-	100	?	
Sivac/Szivács	-	-	5	-	5	74	p
Sombor/Zombor	-	-	11	-	11	5 650	kb
Sonta/Szond	-	-	-	-	-	3	p
Srbobran/Szenttamás	92	12	21	3	128	2 000	kb
Stapar/Sztapár	-	-	4	-	4	?	
St. Moravica/Bácskossuthfalva	1	-	-	-	2	-	p
Stepanicevo	1	-	-	-	1	-	
Subotica/Szabadka	147	15	18	-	180	7 000	kb
Sv. Miletić/Nemesmilitics	-	-	-	-	-	-	p
Svilojevo/Szilágyi	-	-	-	-	-	?	
Sajkas	8	-	4	-	12	?	
Šove/Ősóvé	-	-	4	-	4	?	
Tavankút	-	-	-	-	16	-	
Temerin	3	30	-	39	72	480	kb
Titel	2	-	6	52	60	54	p

Tornjos/Tornyos	-	-	-	-	-	-	p
Totovo Selo/Tótfalu	1	-	1	-	2	?	
Tovariševo/Báctóváro	1	-	1	-	2	?	
Tresnjevac	-	-	-	-	-	13	p
Turja	-	-	5	-	5	?	
Vajska/Vajszka	-	-	-	-	-	8	
Vrbas/Újverbász	5	-	3	-	8	10	p
Vilovo/Tündéres	-	-	1	63	64	?	
Zmajevo/Ókér	1	-	1	-	2	-	p
Zmajevac/Vörösmart	-	-	1	-	1	?	
Žabalj/Zsablya	-	-	29	381	610	2 000	kb
Odžaci/Hódság	-	-	-	-	-	183	p
Összesen	876	219	404	3130	4629	34 491	

A községek névsora a Halottak hallgatása című munkából származik

Összesített kimutatás az 1941 és 1944 között Bácskában eltűnt szerbekről és zsidókról:

A honvédség bevonulásakor elesett	876 ember
Deportálás közben meghalt	219 ember
Az újvidéki kémelhárítóban kiszervezett	404 ember
Az 1942-i razziában kivégeztek	3130 embert
Összesen életüket veszítették	4629 ember

Gyűjtőtáborba vittek	7865 embert
Kényszermunkára vittek	2116 embert
Kényszermozgósítottak	1677 embert
Összesen meghurcoltak	11658 embert

Forrásmunka: Zlocini okupatora u Vojvodini, I. kötet, Novi Sad, 1946.

Kötelességszerűen közöljük az 1946-ban hevenyében készült jugoszláv veszteség-összesítést. Számadatai nem állják ki minden ponton a rendelkezésre álló magyar hivatalos adatokkal az összehasonlítást.

Az 1944. őszi magyar veszteségek, mint láttuk, 34 491 áldozattal összegezhetőek. Ha a megvizsgálatlan, megkérdőjelezten, kérdőjelekkel bizonytalanná tett negyven község valószínű kivégzett ezreit hozzáadjuk halállistánkhoz, számuk bizonyára meghaladja a negyvenezret.

Az 1944 végén kivégzett római katolikus papok és szerzetesek:

1. Berger Antal, Tavankút
2. Dupp Bálint, Csurog
3. Göncöl Pál, Sirig
4. Köves István, Mosorin
5. Novotny József, Plevna
6. Petrányi Ferenc, Becse
7. Plank Ferenc, Szivác
8. Szabó Dénes, Tótfalu
9. Takács Ferenc, Péterréve
10. Varga Lajos, Mohol
11. Virág István, Horgos
12. Werner Mihály, Martonos

Ferences szerzetesek:

1. Keresztes Krizosztom,
2. Kovács Kristóf Újvidéki
rendház és
3. Fleisz Ferenc, szabadkai
rendház